

პირადი თვალსაზრისის გამოხატველი ესე - ილია ჭავჭავაძის მოთხრობების: „კაცია ადამიანი“

და „ოთარაანთ ქვრივის“ მიხედვით

რა არის/რა უნდა იყოს ადამიანის ცხოვრების საზრისი?

სტუდენტი: გურამი ლომიგაშვილი

ადამიანის ცხოვრების საზრისი ერთ-ერთი ყველაზე რთული და ამავე დროს ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხია. რას ნიშნავს იყო ადამიანი? მხოლოდ არსებობაა საკმარისი, თუ საჭიროა პასუხისმგებლობა, მნეობა და თანაგრძნობა? ილია ჭავჭავაძის მოთხრობები „კაცია ადამიანი?!“ და „ოთარაანთ ქვრივი“ სწორედ ამ კითხვებზე გვაფიქრებინებს და გვაიძულებს, საკუთარი თვალსაზრისი ჩამოვყალიბოთ.

მოთხრობაში „კაცია ადამიანი?!“ ილია მკითხველს უპირისპირებს ადამიანს, რომელიც მხოლოდ პირადი სარგებლის მიხედვით მოქმედებს. ასეთ ადამიანში მთავარი ღირებულება მაგერიალური კეთილდღეობაა, ხოლო მნეობა, სოციალური პასუხისმგებლობა და ადამიანური ღირსება უკანა პლანზე გადადის. ავტორი ირონიული კითხვით — „კაცია ადამიანი?!“ — მიგვანიშნებს, რომ ბიოლოგიურად ადამიანი შეიძლება არსებობდეს, მაგრამ სულიერად ცარიელი იყოს ლუარსაბ თათქარიძე ადამიანია ბიოლოგიურად, თუმცა ადამიანობისა არაფერი გაეგება, რადგან ფიქრობს რომ „კაცი ძირგავარდნილი ქვევრია, რომელშიც ყოველდღიურად უნდა ჩააყარო ხორაგი და მაინც ვერ ივსება“. ამის მიზეზი კი მისი გონებრივი განვითარების უკიდურესად დაბალი დონეა, იმდენად დაბალი რომ ელემენტარული წარმოდგენაც არაქვს სწავლის ღირებულებაზე, მისი რაობაზე. მისი აზრით უწინდელი დრო სჯობდა, როცა „კარგი ცხენი, კარგი ხმალი, კარგი თოფი და კაცი იყავ პაგიოსანი“. ამას ამბობდა ლუარსაბი მაშინ როცა, კარგი ცხენიც, კარგი თოფიც და კარგი ხმალიც, ძნელი საშოვარი არ იყო, ხოლო რაც შეეხება კაცობას, კაცობა მართლაც დავიწყებას იყო მიცემული. კაცი, კაცური კაცი, არამხოლოდ სოფლად, არამედ ქვეყანაშიც. ფჩემი აზრით, აქ ილია მკაფიოდ აჩვენებს, რომ ცხოვრების საზრისი ვერ იქნება მხოლოდ ფული, კარიერა ან პირადი კომფორტი, თუ ეს ყველაფერი სხვების ზიანის ხარჯზე მიიღწევა.

სრულიად განსხვავებულ, მაგრამ უფრო ღრმა მაგალითს ვხედავთ „ოთარაანთ ქვრივში“. აქ მთავარი გმირი უბრალო ადამიანია, რომელსაც მძიმე ცხოვრება აქვს გამოვლილი, მაგრამ ღირსება და ადამიანობა არასოდეს დაუკარგავს. იგი არ ლაპარაკობს დიდ იდეალებზე, თუმცა მისი მოქმედებები სავსეა მნეობრივი ძალით, მოთმინებითა და თანაგრძნობით. ჩემთვის ოთარაანთ ქვრივი არის მაგალითი იმისა, რომ ადამიანის ცხოვრების საზრისი ხშირად ჩუმად, ყოველდღიურ შრომასა და სწორი არჩევანით ვლინდება. ის არ ეძებს ღირსებას, მაგრამ ცხოვრობს ისე, რომ მისი არსებობა სხვებისთვის მნიშვნელობას იძენს.

ოთარაანთ ქვრივის აზრით, ადამიანი ამქვეყნიური ცხოვრება, ცოდვა მაღლია ჭიდილია და სხვა არაფერი. მოგიერთი ადამიანი მისთვის ამქვეყნიად გამოყოფილ დროს მხოლოდ მაღლის კეთებაში გალევს და ცოდვებისაგან შემსუბუქებული გადაინაცვლებს მარადიულ სამყოფელში. მაგრამ არსებობენ არსებობენ ადამიანები რომელები გაურბიან მაღლიანსა და

კეთილი საქმის კეთებას და ბოროტებით სულდამძიმებული გადაინაცხლებენ საიქიო ცხოვრებაში. კეთილი საქმის მკეთებელს ამქვეყნად მადლიერებით მოიხსენიებენ და იმქვეყნადაც სამოთხე ელოდება. ბოროტების მქმნელს კი, ჯოჯოხეთის ცეცხლში უწევს ყოფნა.

ორივე ნაწარმოების შედარებისას ნათლად ჩანს ილიას მთავარი გზავნილი: ადამიანი მაშინ არის ადამიანი, როცა პასუხისმგებლობას გრძნობს არა მხოლოდ საკუთარი თავის, არამედ საზოგადოების წინაშეც. ჩემი პირადი თვალსაზრისით, ცხოვრების საზრისი სწორედ ამ ბალანსშია, საკუთარი მიზნების ქონაში, მაგრამ ისე, რომ არ დაკარგო ადამიანობა, სინდისი და სხვებისადმი თანაგრძნობა. ცხოვრება ამრს იძენს მაშინ, როცა ჩვენი ქმედებები მხოლოდ ჩვენთვის კი არა, სხვებისთვისაც სიკეთეს ქმნის.

დასასრულ, ილია ჭავჭავაძის მოთხრობები მასწავლის, რომ ადამიანის ცხოვრების საზრისი არ არის მხოლოდ წარმატება ან კეთილდღეობა. იგი მდგომარეობს ღირსეულ ცხოვრებაში, მნეობრივ არჩევანსა და ადამიანურ დამოკიდებულებაში. შეიძლება ყველა ვერ გახდეს ღიდი მოაზროვნე ან გმირი, მაგრამ ყველას შეუძლია იყოს ადამიანი და სწორედ ეს არის ცხოვრების ყველაზე ღიდი მნიშვნელობა.